

Det var tider

TEKST: THORFINN KARLSEN
FOTO: NORSK SJØMANSFORBUND

Bildet viser stuert Gunnar Olåfsen på Star 9 i 1960. En av de som dengang bl.a. sammen med Thorfinn Karlsen kunne nyte godt av stuertens kokekunster, var messegutt Carl E. Jacobsen Huseby. Han ble senere navigatør og kan idag med stolthet fortelle at båten ble ombygd på Drammen slip på midten av femtitallet. Etter ombyggingen var den ekspedisjonens fremste fangstbåt i mange år. Båten ble ført av de kjente hvalskyterne Alfred Skontorp og Thorleif Karlsen.

15 ÅR OG MESSEGUTT PÅ «ROSSEN» I 1954

Min jobb var å betjene oppvaskmaskinene, få unna oppvasken, hente brød, skjære det opp og fordele det til alle bordene i mannskapsmessa. Loff og kaker (julekaker til jul) ble også servert noen ganger, og da måtte jeg passe på at alle kakene ble likt fordelt på alle bordene. Hvis ikke ble det bråk.

Vi var ca. 20 messe- og lugargutter fra 15 år og oppover til 17 - 18 år, og vi var en fin sammensveisa gjeng. Jeg husker spesielt en gang som kapteinen over høytaleranlegget kommanderte alle som kunne om å møte opp på fordekket. Vi hadde hatt dødsfall ombord, og nå skulle vi delta i en gammeldags sjømannsbegravelse. Vi møtte opp, og der på dekket så vi en slags kiste eller sklibrett med norsk flagg over. Derunder lå

den døde innpakket i lerret med to jernstykker surret fast til hver side av kroppen.

En salme ble spilt på piano, og noen av oss sang med så godt vi kunne.

En kort tale ble holdt, deretter ble kista heist over rekka, låret ned langs skipssiden nesten ned til vannet. Skuta lå helt stille, og det var klart og fint vær. Så plutselig, ut av det norske flagget, kom brettet med sin last, sydd inn i seilduk, skliende ut i vannet, gjorde en bue under skipet, kom fram igjen og forsvant.

Deretter ble en ny salme sunget, noen ord ble sagt og siden gikk vi hvert til vårt.

Denne opplevelsen satt lenge i meg.

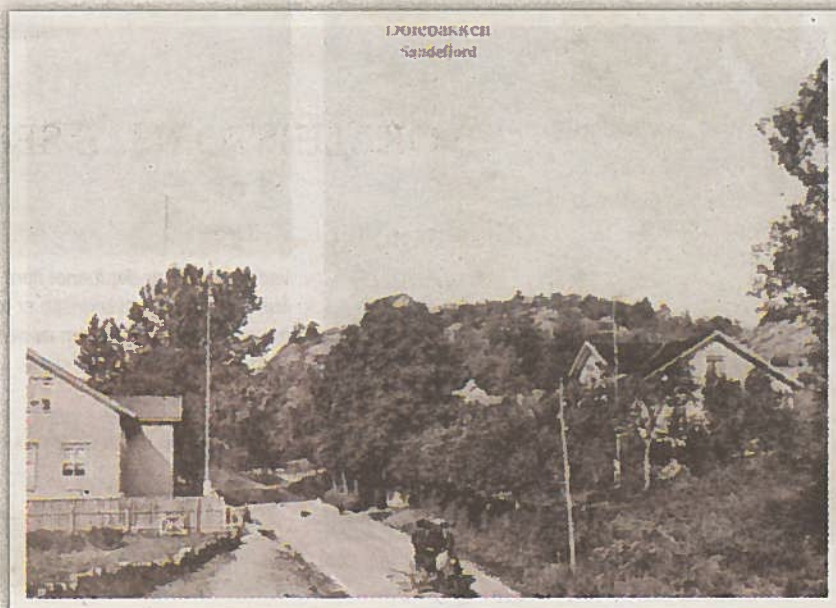
17 ÅR OG LETTMATR

Vi hadde jobba hardt med full fangst to - tre dager, med lite søvn og lite hvile. Det var natt, og vi hadde akkurat levert et par hvaler til koka. De som kunne, stupte til køys for å få seg litt søvn, bare vaktene måtte holde seg våkne og gjøre jobben sin.

Jeg ble satt til rors. Skytteren forklarte kurs og fart. Vi skulle stoppe etter en times kjøring. Deretter gikk han til køys. Det siste han sa, var «Se opp for is.» Styreren var også opptatt. Han skulle gjøre klar kuler og krutt for neste dags fangst.

Min vaktkamerat hadde gått en tur ned i messa for å ordne litt kaffe.

FØR OG NÅ

Thorfinn Karlsen var matos på hvalbåten Star 9 i 1960. Han begynte som messegutt på kokeriet «Sir James Clark Ross» i 1954, og avsluttet sin hvalfangstperiode som styrmann på samme ekspedisjon i 1965. Seinere var han en lang periode bl.a ansatt i Haldor Viriks rederi.

PÅ HVALBÅT

Etter kort tid kom tåka sigende. Jeg forsøkt å rope på styrmann nede på dekket, men han var kanskje nede i rommet og jobba? Vaktkameraten min fikk jeg heller ikke svar fra. Jeg reduserte til halv fart og speidet etter isfjell eller noe som kunne indikere is i nærheten. Sikten var heller dårlig, men med ett syntes jeg bølgene begynte å komme fra alle kanter.

Jeg visste at det var et dårlig tegn, og plutselig lysnet det forut, og da jeg løftet blikket, så jeg kanten og toppen på isfjellet. Men jeg så ikke bunnen.

Jeg handlet på instinkt, la roret hardt styrbord, stirret febrilsk mot svingretningen, la skuta motsatt kurs av den opprinnelige noen minutter, før jeg begynte å vende skuta tilbake til opprinnelig kurs. Da jeg snudde meg for

å se etter isfjellet, så jeg stjernene i klar luft like over toppen på fjellet, mens tåka lå lavere. Tåka lettet etterhvert og da vi slo stopp for natta, var det klart og fint.

Vaktkameraten min ble orientert om hendelsen. Alt gikk jo bra, så vi ble enige om å holde det for oss selv. -men hvis jeg hadde lagt roret hardt om babord?

Dølebakken

TEKST: HARALD FEVANG
FOTO: OTTO AAGESEN

Dette gamle postkortet befinner seg i en byens mange småsamlinger, og er ikke spesielt sjeldent. Det er utgitt rundt 1910 i en tid med svært stor produksjon av postkort, og viser fire personer i en hestetulle nedover Dølebakken. Kanskje er dette en kirkeskyss søndag formiddag? Eller er det badegjester tilbake fra en utflukt til Mokollen?

Til venstre for hesteskyssen sees huset som ble bygget som Sande skole i 1867. Folkebiblioteket holdt også til her fra 1891. Skolen brant ned i 1921 etter å ha blitt antent av gnister fra en naboeiendom. Inntil nylig kunne fortsatt brannskader på trærne tvers over veien tydelig sees.

I bakgrunnen ligger Mølleråsen med navn etter vindmølla der som brant i 1863. Selve møllerhuset sto

helt fram til 1964. Rett under Mølleråsen, som tidligere het Pyntåsen, ligger Pyntestuen som har navnet sitt etter en gammel husmannsplass. Her kunne brudepar og andre ta en hvil og pynte seg litt før de skulle i kirken. I 1904 kjøpte konsul Lars Klaveness denne eiendommen og bygget en stor villa her. Idag er eiendommen en privat stiftelse som eier mange nye hus med hele 30 leiligheter for eldre.

Bildet til høyre er tatt samme sted nå i høst. Til venstre i bildet sees det som idag heter Tinghuset, men som mange fortsatt kaller Sorenskriverbygget, der de fleste rettstvister finner sin avgjørelse. Til høyre sees den begynnende rekke av stakitter og vakre villaer oppover den stadig brattere bakken. Helt øverst på toppen av Mølleråsen sees monumentet «Fugl Fønix» utført av billedhugger Nils Aas. Det ble skjenket byen i 1970 av Odd Gleditsch.

Saker
og ting
som setter
minnene
i sving

Skrivemaskinen

TEKST: LISBETH AKERHOLT

Den første vellykkede skrivemaskinen ble oppfunnet av amerikaneren Christopher Sholes og kom på markedet i 1874. Fram til da hadde kontorfunksjonærer i Norge stort sett bare vært menn. De skrev brev og dokumenter for hånd med blekk, penn og papir. Og de måtte ha en rydelig håndskrift for å få en slik jobb. Den første elektriske skrivemaskinen kom til Norge i 1937 og het Electromatic. Den første kunden som kjøpte en slik skrivemaskin til kontoret var NSB. Denne maskinen eies av T.O. Stenersen.

Skip: MT SANDEFJORD

MT SANDEFJORD i Themsen etter navnebytte.

BILDE VIA REIDAR OTTESEN

TEKST: REIDAR OTTESEN/RAGNAR IVERSEN (WWW.LARDEX.NET)

Bygget i 1950 ved AB Götaverken, Gøteborg, som spesialtanker på rundt 8.800 tdw for Viriks Rederi A/S i Sandefjord. Det var mange unggutter (og voksne sjømenn) fra Sandefjord som tok hyre om bord på MT SANDEFJORD. I perioden 1964 - 65 var Abraham Riis kaptein om bord. Tankeren gikk da med smult (matfett) fra forskjellige havner i Nord-Amerika til flere steder i Europa. SANDEFJORD var ganske smal, og med liten tonnasje kunne den gå langt inn i kanaler til små havner. Skipet ble omdøpt til ANCO SAILOR i 1964, fremdeles med Viriks Rederi som eiere. Solgt til utlandet i 1966. Endte opp i Kina, og forsvant fra registrene i 1992.

MINNER
FRA NÆR
FORTID

SANDEFJORD
LOKALHISTORISKE SENTER
på Pukkestad gard

Har du bidrag til denne siden?

Levér det i avisresepsjonen mrk. Lokalhistorisk senter. Bilder merkes med hvem, hva, hvor, når og helst med en liten beskrivelse. Husk navn og adr. på utlåner. Har du elektronisk stoff, send det til: lokalhistorie@sb.no

Sandefjord Lokalhistoriske senter info-gruppe:
består av redigerer Harald Fevang og medarbeiderne Roar Tollnes, Kirsten Wang Henriksen, Otto Ågesen, Lisbeth Akerholt, Roger Davidsen, Ragnar Iversen, Tore Sandberg, Bjørn Hoelseth, Øistein Bjørvik, Sven Erik Lund og Rolf Vidar Markmanrud. Kontaktperson: Sven Erik Lund, tlf. 928 27 154 - sv-er-lu@online.no